

Anna Enochsson
Handläggare
033 357055

Justitiedepartementet

Borås Stads remissyttrande över Förstärkt skydd för väljarna vid röstmottagningen

Ju2021/00355

Beslut

Kommunstyrelsen i Borås Stad tillstyrker remissen.

Sammanfattning

Borås Stad har fått möjlighet att yttra sig över remissen ”Förstärkt skydd för väljarna vid röstmottagningen”. Kommunstyrelsen har remitterat ärendet till Valnämnden för inhämtande av synpunkter.

Syftet med delbetänkandet har varit att göra en översyn av valsystemet och överväga vissa förändringar för att stärka skyddet för väljarna vid röstmottagningen. De förslag som framkommer gäller, röstmottagning och offentlighet, otillbörlig påverkan vid röstningen, gruppröstning, och reformen med avskärmningar av valsedelställ. Förslagen är tänkta att träda i kraft till allmänna valen 2022. Flera av förslagen i delbetänkandet är i linje med hur Borås Stad redan arbetar i samband med val.

Ärendet i sin helhet

Borås Stad har fått möjlighet att yttra sig över remissen ”Förstärkt skydd för väljarna vid röstmottagningen”. Kommunstyrelsen har remitterat ärendet till Valnämnden för inhämtande av synpunkter.

Syftet med delbetänkandet har varit att göra en översyn av valsystemet och överväga vissa förändringar för att stärka skyddet för väljarna vid röstmottagningen. De förslag som framkommer i utredningen gäller, röstmottagning och offentlighet, otillbörlig påverkan vid röstningen, gruppröstning, och reformen med avskärmningar av valsedelställ. Förslagen är tänkta att träda i kraft till allmänna valen 2022. Flera av förslagen i delbetänkandet är i linje med hur Borås Stad redan arbetar i samband med val.

Vid placering av röstmottagare på valdagen och i förtidsröstningen har Valnämnden i Borås kravet på sig att det i varje vallokal ska finnas en person

med erfarenhet från tidigare val. Detta har varit framgångsrikt och röstmottagare med tidigare erfarenhet har kunnat stötta nya röstmottagare i sin roll. Valnämnden använder Valmyndighetens manualer vid utbildning av röstmottagare och ser positivt på att alla kommuner gör detsamma.

Beträffande ansvaret för utläggning av valsedlar har Valnämnden i Borås i de senaste valen låtit röstmottagarna ansvara för detta. Det är till fördel att detta regleras i vallagen så kommunerna har en likvärdig hantering av valsedlar. Partierna lämnar in namnvalsedlarna till vallokaler/ förtidsröstningslokaler på en anvisad plats där röstmottagarna ansvarar för utläggningen.

I förslaget gällande ordningen på röstmottagningsstället föreslås det att ge röstmottagarna befogenheten att tillfälligt avvisa den väljare som stör röstmottagningen. Konsekvensen om den person som stör ordningen inte lämnar lokalen vid tillsägelse är att vederbörande kan komma att avlägsnas av polis eller ordningsvakt. Detta tillägg i vallagen anses positivt då det är röstmottagarna som ansvarar för ordningen i vallokalen och tidigare enbart fått tillfälligt stänga röstmottagningen vid störningar medan de nu kan avvisa den som inte följer anvisningarna.

Gällande förtidsröstningen föreslås att vallagen kompletteras med utökat ansvar för vissa röstmottagare. Det innebär att i förtidsröstningen alltid ska finnas en ansvarig röstmottagare i tjänst med titeln ordförande. Valnämnden bedömer att detta förslag kommer skapa mer ordning i lokalerna samt att väljarna kommer kunna vända sig till ansvarig på plats i lokalen istället för att kontakta den lokala valnämnden.

En annan komplettering till nuvarande vallag är att väljare som på grund av exempelvis funktionsvariation som är i behov av hjälp vid röstningen, att den person som hjälper väljaren ska ha tystnadsplikt samt i närvaro av en röstmottagare. Förslaget innebär att skyddet för valhemligheten stärks och väljarens skydd mot otillbörlig påverkan.

Gruppröstning har inte varit ett vanligt förekommande problem i Borås. I de fall det förekommit och avbrutits av röstmottagarna har det varit att väljarna varit osäkra på röstningsförfarandet och då fått hjälp från våra röstmottagare. Valnämnden anser att det är positivt att utbildningen kompletteras så att röstmottagarna får kunskap om och förståelse för valhemligheten som en förutsättning för fria val.

Gällande delbetänkandets förslag kring valpropaganda, om att utöka utrymmet fritt från propaganda ställer sig Valnämnden positiva till förslaget.

Valnämnderna ska lokalanpassa detta och se till att ingen politisk propaganda sker i anslutning till lokalerna och röstmottagarna ansvarar för att upprätthålla ordningen i samt utanför lokalerna. Traditionen med valsedelsutdelande på valdagen är viktig och vi vill understryka vikten av att, med respekt för förslaget i delbetänkandet, utdelning fortfarande skall kunna ske i rimligt nära anslutning till vallokalen. Det nya förslaget skall inte kunna användas lokalt för att försvåra utdelning på, tex., en i sammanhanget, mer avlägsen eller otydlig plats i förhållande till vallokalen.

I utredningen framkommer det att en utvärdering föreslås genomföras efter allmänna valen 2022 angående avskärmning av valsedelställ. Detta ställer sig Valnämnden bakom då det är av stor vikt att se hur detta påverkat valets genomförande. Vallokaler och förtidsröstningslokaler som använts vid tidigare val kommer behöva granskas så dessa håller tillgänglighetskraven eftersom att avskärmningarna kommer kräva mer yta i lokalerna samt att röstmottagarna behöver kontrollera så att alla valsedlar finns representerade efter varje väljare. Detta kan komma att påverka antalet förtidsröstningsställen då Valnämnden kommer få svårigheter att finna lämpliga lokaler med större yta. Valnämnden har tidigare haft valstugor som varit byggda för ändamålet och som har placerats centralt där många medborgare passerar. Valstugorna och flera bibliotek som tidigare nyttjats kommer på grund av avskärmningarna ha för litet utrymme och därmed inte tillgänglighetsanpassade lokaler som är ett krav. Färre förtidsröstningslokaler kan komma att påverka valdeltagandet negativt därav är det viktigt att en utvärdering genomförs efter valet 2022.

En översyn av valsedelssystemet föreslås också vilket välkomnas av Valnämnden och då utreda valsedlarnas utformning och tillhandahållande.

Förslagen genererar till ökade kostnader för att administrera val för valnämnderna då det kräver fler röstmottagare per vallokal och detta bör beaktas vid utbetalning av statsbidrag till kommunerna. Kommunbidraget kommer även behöva höjas för att administrera valet om föreslagna ändringar träder i kraft på grund av ökade kostnader.

Kommunstyrelsen ställer sig positiva till förslagen gällande förstärkt skydd för väljarna vid röstmottagningen.

KOMMUNSTYRELSEN

Ulf Olsson
Kommunstyrelsens ordförande

Svante Stomberg
Stadsdirektör